

«ДІМ ТЕРЕЗИ» - РОМАН ПРО ОБІЙМИ, ВІРШОТЕРАПІЮ ТА ВІДПУСКАННЯ МИНУЛОГО

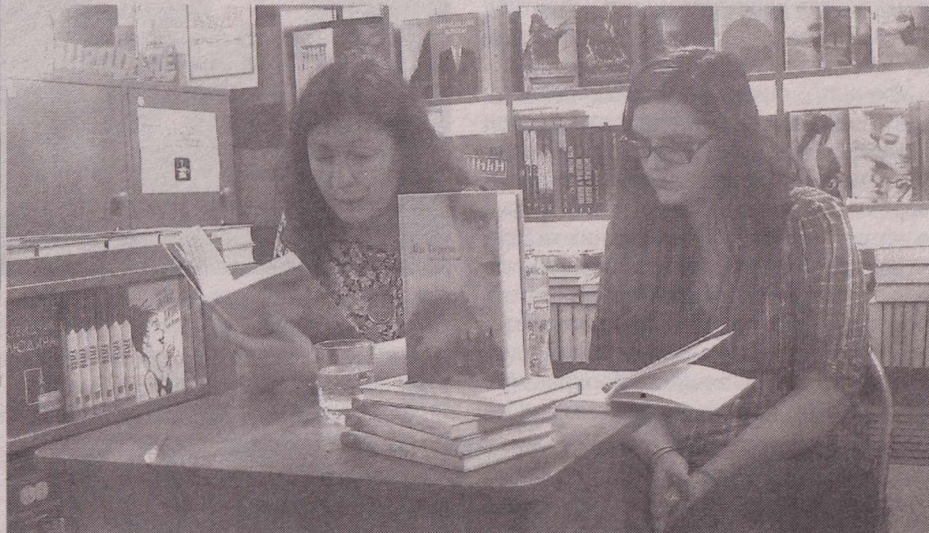
Із презентацією своєї нової книги «Дім Терези» з Івано-Франківська до Рівного завітала письменниця, докторка філологічних наук, професорка Ольга Деркачова. На зустрічі із читачами у Книгарні «Є» авторка розповіла, як писався її роман у новелах, які «курйози» пережила назва книжки, звідки до неї потрапили її герої та чому потрібно відпускати минуле.

ПРО НАЗВИ І ЗНАКИ

Нову книжку Ольги Деркачової «Дім Терези» називають емоційним романом на межі жіночої та психологічної прози. Тут у центрі – незвичайна жінка із незвичайною професією: вона працює... обіймайником. Тобто до неї приходять люди, яким потрібне людське тепло, дружні обійми, підтримка. «Якщо є професія психолога чи психотерапевта, який лікує душу словами, то чому не може бути такої собі професії обіймайлика, який лікує душу обіймами?» - говорить Ольга Деркачова.

Авторка розповідає, що як не дивно, написала свій роман дуже швидко – менш ніж за два місяці, хоча працювала над ним, так би мовити, у два заходи

ПРО ТЕРЕЗУ І ЇЇ ДІМ

Як і сама авторка роману, її героїня Тереза – філологиня, вона також любить бігати містом з кавою, говорити з людьми і страшенно захоплюється поезією. Втім на цьому, напевно, схожість із авторкою і закінчується.

- Але це не дуже і важливо, ким вона була у минулому житті, тому що зараз вона - обіймайлик. Тобто не було би тієї ситуації з дівчиною, яку я обіймала, не було би і цього роману взагалі, - пояснює Ольга Деркачова. – Автобіографіч-

- Тобто він роздумує: варто чи не варто писати і видавати книжки? Він розчарувався у ставленні людей до поезії, а потім з ним стався прикрий випадок: він опинився на грані життя і смерті і тоді збагнув, що після нього нічого не лишиться, окрім віршів, - розповідає письменниця. - Отож у мене в романі є такий елемент віршотерапії, коли його вірші повертають до життя не тільки його самого, а й окремих персонажів. Тобто я хочу сказати, що поезія – вона важлива. і мені взагалі здається, що на ній в

ПРО ВІЙНУ І НАДІЮ

Поза тим що критики та літературознавці віднесли роман Ольги Деркачової до романтизму, або неоромантизму, «Дім Терези» також називають психологічним романом, а дехто, зважаючи на «волонтерську» роль головної героїні, відносить і до соціального. Сама авторка не заперечує такої характеристики, адже серед персонажів насправді є такі соціальні типажі, як колишній АТОВець, жінка, яка тікає від домашнього насильства, тощо. Але на питання, наскільки свідомо чи несвідомо у твір було введено образ АТОВця та й війни загалом, пояснює, що цей герой зринає у неї сам по собі, адже це роман про сучасне українське місто і там не може не бути відгомону війни. І зрештою якщо роман претендує на соціальний, на елементи реалізму, то такі речі повинні бути, бо вони є в житті.

- Це не є твір про війну взагалі, але там так само є війна, як вона є в нас. Є людина, яка повернулася звідти і вона має адаптуватися в мирному житті. Тому, напевно, це твір про людину війни. Але цей персонаж врівноважений з усіма іншими персонажами, він аж ніяк не виходить на перший план. І я тішуся, що його доля в романі склалася саме так,

ла над ним, так би мовити, у два заходи. Розпочати роботу над текстом її спонукала одна сцена, яку вона побачила біля психіатричної лікарні, неподалік якої живе письменниця. Мати заспокоювала дочку, яку привела на прийом до лікаря, але та нестримно кричала і билася в істериці. Підійшовши до жінок, Ольга обійняла дівчину і запитала, навіщо їй плакати, якщо вона така красуня? Дівча почало заспокоюватися, а дізнавшись, що перед нею письменниця, запитала: чи варте кохання того, щоб про нього писати?

Та згодом Ольга змушена була відсунути роман на другий план, оскільки прийшов час захищати її докторську дисертацію. А за деякий час згадала про цей недописаний текст, випадково натрапивши на нього у себе на комп'ютері у папочці «Цвинтар». І хоча минув вже рік, вона на диво легко повернулася до тексту, «увійшовши» в нього без усякого напруження, адже герої ніби жили в ній весь цей час і чекали.

- Робоча назва тексту була «Обійми мене», а героїню звали Терезою. Але побоявшись, щоб не виникло асоціацій із Матінкою Терезою, тим більше невідомо було ще, що саме може витворити моя героїня в кінці книжки, - посміхається Ольга, - я вирішила перейменувати її на Божену. Так і у видавництво роман пішов спочатку як «Дім Божени». Втім, коли у видавництві прочитали твір, видавець раптом написав мені: «А як ви ставитеся до того, щоб ми перейменували вашу героїню... на Терезу?» Тоді я і сіла... І зрозуміла, що це, напевно, знак: якщо вона була у мене Терезою з самого початку, то Терезою їй і бути.

Тоді ця історія із назвою навіть спричинила деяку плутанину – знайомі питали, а де ж тоді тепер «Дім Божени»? І хоча, на думку письменниці, кожен з героїв книжки вартий того, щоби про нього написати окремих твір, поки що є лише «Дім Терези». І продовження наразі не планується.

нює Ольга Деркачова. – Автобіографічні ж елементи, звісно, є, але тоді вже швидше варто говорити про автобіографізм твору, аніж головної героїні. Із себе я її точно не списувала, бо не є така яскрава.

Натомість сам дім Терези має реальний прототип. Це будинок, який письменниця Ольга Деркачова щоранку бачить зі свого балкону, коли п'є ранішню каву. За її словами, насправді вона не знає, хто там живе, але їй подобається дивитися на нього і щоразу фантазувати на тему: якби там був яблуневий сад, скільки би тоді історій він міг приховати і скільки усього можна було би придумати про тих, хто там живе!..

- Хоча насправді я не знаю, хто там живе, і напевно, не хочу знати – я собі так придумала, і мені добре, - посміхається Ольга.

ПРО ЯБЛУКА І ВІРШІ

Щодо інших персонажів, то всі вони так чи інакше пов'язані з тим, з чим письменниця стикалася у реальному житті. Наприклад, це колишній АТовець, який малював картини на ящиках з-під снарядів. В минулому році в Івано-Франківському музеї імені Степана Бандери презентували виставку художниці, яка малює на ящиках від снарядів. І ця ідея, про те, що річ, яка начебто несе смерть, отримує нове життя і дуже хороше, знайшла своє відображення і у романі Ольги Деркачової.

Взагалі ж, увесь «Дім Терези», від змісту до обкладинки, сповнений символами – це і сам дім як символ домівки, яка зігріває, і яблука як символ магічної жіночої сили та гріховного кохання, і гойдалка як символ коливання часу. А також і вірші, поезія, яка теж є своєрідним символом. Справа в тому, що один з героїв роману – поет, з уст якого лунає багато роздумів про те, що людям не потрібні книги віршів. Мовляв, вони прочитали вірш-два в Інтернеті і їм цього ніби достатньо, а поетичні книги десь лежать і припадають пороком.

ва, і мені взагалі здається, що на ній в якомусь сенсі тримається світ. І я страшенно заздрю поетам, що вони вміють так... Для мене поетичне слово, поезія - це таке таїнство, щось святе, бо те, що я люблю і не можу зробити, овіяно таким божественним ореолом. Таким чином мені хотілося звернути увагу людей на вірші і на поезію.

ПРО ПОЕТА І ПОЕЗІЮ

Але, на думку Ольги Деркачової, роман про поета не може писатися без віршів. Тому їй конче було потрібно, аби її поет писав якісь справжні реальні вірші. І оскільки свої власні поетичні експерименти вона не наважилася вкласти в його уста, то вирішила звернутися по допомогу до поета Богдана Томенчука, творчість якого досліджувала в цей час як філолог.

- Спочатку ми обидва і самі до кінця не розуміли, як це має бути, але спробували і йому сподобалося. А потім я кидала йому ті уривки і він теж ніби контролював процес написання роману у тих місцях, де мій поет говорить його віршами, - розповідає Ольга. - Відтак вийшов такий собі незвичайний формат: поезії у романі в новелах. А коли роман вийшов і видавництво купило у мене авторські права, до мене дійшло, що я продаю текст разом із віршами. Тоді з видавництвом була підписана окрема угода, що за автором віршів зберігається його авторське право і він має право друкувати їх як і де захоче. І в той же час він дає дозвіл публікувати свої вірші стільки, скільки разів буде передруковуватись «Тереза».

Так, мрійливі, ніжні та витончені вірші Богдана Томенчука, які «пише» герой роману поет Сергій, не тільки допомагають лікувати зневірені душі, а й допомагають бачити і цінувати прості миттєвості життя, робити світ світлішим і теплішим. І саме з них починаються зміни для Терези, яка самотньо читатиме їх у кав'ярні вечірнього міста.

як склалася, - пояснює письменниця. - Саме завдяки цьому герою я би сказала, що це роман і про надію: коли все ніби зовсім безнадійно, треба завжди пам'ятати, що є надія.

ПРО ВІДПУСКАННЯ І ЗАБУВАННЯ

Ольга розповідає, що її герой художник повернувся з війни без правої руки, і тепер, пробуючи писати картини лівою, він розуміє, що це кінець. Але потім він пробує знайти себе в іншому і знаходить.

- І все-таки відбувається виставка його картин, і вона - як крапка на тому, що зробив, зробив добре, і треба йти далі. В цьому романі ця думка багато важить для мене, тому що люди часто хапаються за минуле і тримаються за нього, оскільки бояться, що якщо ми скажемо йому «дякую, що ти було, до побачення, мені з тобою добре, але я йду далі», то ми забудемо. І ми часто плутаємо це відпускання і забування, а це не те саме. І власне, моя героїня, вона теж долає цей шлях від тримання за минуле до того, щоб все ж таки попрощатися з ним і жити далі. Адже це не означає, що вона забула.

У самої Ольги подібна ситуація в житті виникла після втрати мами, що стала для неї шаленою трагедією. Тоді вона ніяк не могла відпустити кохану людину, це дороге її серцю минуле і довго трималася за цю смерть. Ольга згадує, що тоді їй здавалося, що це буде зрада пам'яті, що вона буде забувати маму. Але згодом зрозуміла, що треба жити далі, і при цьому нічого не забула.

- І мені здається дуже важливо пам'ятати про це: якщо є минуле, але ти є в теперішньому, значить це якийсь божий знак, значить чомусь ти маєш бути в цьому теперішньому. Якщо ти є в ньому, ти маєш жити так, як тобі добре, а минуле хай залишається таким собі метеликом-спогадом.

Ангеліна НЕПОМНЯЦА